YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
26 päivänä helmikuuta 1976 *

Asiassa 65/75,

jonka Pretore di Padova on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa, jossa vastaajana on

Riccardo Tasca,

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 30 artiklan sekä sokerialan yhteisestä markkinajärjestelystä 18 päivänä joulukuuta 1967 annetun neuvoston asetuksen N:o 1009/67/ETY (EYVL N:o 308, s. 1) ja erityisesti sen 35 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti R. Lecourt, jaostojen puheenjohtajat H. Kutscher ja A. O'Keeffe sekä tuomarit A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen ja A. J. Mackenzie Stuart,

julkisasiamies: G. Reischl,
kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Pretore di Padova on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 11.7.1975 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 22.7.1975,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kolme ennakkoratkaisukysymystä, jotka koskevat kyseisen perustamissopimuksen 30 artiklan sekä sokerialan yhteisestä markkinajärjestelystä 18 päivänä joulukuuta 1967 annetun neuvoston asetuksen N:o 1009/67/ETY (EYVL N:o 308, s. 1) säännösten ja erityisesti sen 35 artiklan tulkintaa.

Nämä kysymykset ovat tulleet esille rikosasiassa, jossa taloudellista toimijaa syytetään 13.8.1974 annetun ministeriöiden välisen hintakomitean (Comitato interministeriale dei prezzi), jäljempänä 'CIP', päätöksen n:o 39/1974 (*Gazzetta ufficiale* n:o 214, 16.8.1974) rikkomisesta sillä perusteella, että tämä on myynyt 25 000 kilogrammaa hienoa sokeria mainitun päätöksen mukaista enimmäishintaa korkeampaan hintaan.

Kansallisen tuomioistuimen olisi voitava yhteisöjen tuomioistuimen vastauksen perusteella päättää, ovatko määräykset, joita pääasian syytetyn väitetään rikkoneen, yhteensopivia vai ristiriidassa yhteisön säännön kanssa.

2 Päätöksessä n:o 39/1974 ilmoitetaan osatekijät, joista 28.6.1974 tehdyssä CIP:n päätöksessä n:o 28/1974 (*Gazzetta ufficiale* n:o 171, 2.7.1974) vahvistetut sekä kotimaasta että ulkomailta lähtöisin olevan sokerin enimmäiskuluttajahinnat muodostuvat ja joita ovat muiden muassa "vapaasti tehtaalla -enimmäishinta", "vapaasti tukkukaupan varastossa -enimmäishinta" ja "tukku- ja vähittäisjakelun enimmäispalkkio".

Yhteisöjen tuomioistuimen käsittelyssä on ilmennyt erimielisyyttä siitä, vahvistetaanko kaikissa näissä päätöksissä ainoastaan sellaisessa myynnissä pakollisesti sovellettavia enimmäishintoja, jossa ostajana on suoraan kuluttaja, vai myös aiemmissa kaupan portaissa tapahtuvassa ja erityisesti sokerintuottajien toteuttamassa myynnissä sovellettavia hintoja.

Ottaen huomioon tämän kiistan, jonka ratkaisemiseen yhteisöjen tuomioistuin ei ole toimivaltainen, samoin kuin sen, ettei kansallisen tuomioistuimen esittämissä kysymyksissä ole eritelty kaupan eri portaita, näillä kysymyksillä on ymmärrettävä tarkoitettavan yleisesti sokerin myynnissä käytettävien enimmäishintojen vahvistamista riippumatta siitä, toteuttavatko kyseistä myyntiä tuottajat, tuojat, tukku- vai vähittäiskauppiaat.

Ensimmäinen kysymys

3 Ensimmäisessä kysymyksessä yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään arvioimaan, estääkö asetuksessa N:o 1009/67/ETY säädetty sokerialan yhteinen markkinajärjestely siinä käyttöön otetun hintajärjestelmän huomioon ottaen enimmäismyyntihinnan vahvistamisen yksipuolisesti jäsenvaltiossa.

4 Asetuksen N:o 1009/67/ETY tarkoituksena on ETY:n perustamissopimuksen 40 artiklassa tarkoitetun yhteisen markkinajärjestelyn toteuttaminen osana yhteistä maatalouspolitiikkaa.

Tämän yhteisen markkinajärjestelyn tarkoituksena on, kuten asetuksen johdannossa toistuvasti korostetaan, yhteisesti hallittujen ja yhteiseen hintajärjestelmään perustuvien sokerin yhtenäismarkkinoiden toteuttaminen yhteisössä.

5 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo aiemmin todennut muiden tuotteiden tuotanto- ja tukkuportaan hintoja jäädyttäneen kansallisen säännöstön osalta (asia 31/74, Galli, tuomio 23.1.1975, Kok. 1975, s. 47), "jäsenvaltiot eivät saa enää niillä aloilla, joilla on käytössä yhteinen markkinajärjestely, eivätkä etenkään silloin, kun kyseinen järjestely perustuu yhteiseen hintajärjestelmään, yksipuolisesti toteutetuilla kansallisilla toimenpiteillä puuttua yhteisen markkinajärjestelyn mukaiseen hinnanmuodostukseen", minkä vuoksi "kansallinen järjestelmä, jonka vaikutuksesta hinnanmuodostus sellaisena kuin siitä on määrätty yhteisessä markkinajärjestelyssä muuttuu hintojen jäädyttämisen tuloksena, on ristiriidassa" yhteisön sääntelyn kanssa.

Samassa tuomiossa täsmennetään, että sellaisen yhteisön maatalousasetuksen, johon sisältyy tuotanto- ja tukkuportaassa sovellettava hintajärjestelmä, säännökset "eivät mitenkään vaikuta jäsenvaltioiden toimivaltaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta perustamissopimuksen muiden määräysten soveltamista, toteuttaa aiheellisia toimenpiteitä vähittäiskauppa- ja kuluttajaportaan hinnanmuodostuksen osalta, jollei näillä toimenpiteillä vaaranneta kyseisen yhteisen markkinajärjestelyn tavoitteita tai toimintaa".

Nämä näkökohdat, joihin tuolloin päädyttiin vilja- ja rasva-alan yhteisestä markkinajärjestelystä annettujen asetusten N:o 120/67/ETY ja N:o 136/66/ETY osalta, pätevät myös sokerialan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun asetuksen N:o 1009/67/ETY tulkinnassa erityisesti, koska vastaavasti

asetuksilla N:o 120/67/ETY ja N:o 1009/67/ETY käyttöön otetut hintajärjestelmät ovat keskenään samankaltaiset.

6 Mitä tulee kansallisten viranomaisten vahvistamien hintojen yhteensopivuuteen yhteisön sääntelyn kanssa, jyrkän eron tekeminen enimmäiskuluttajahintojen ja aiemmissa kaupan portaissa sovellettavien enimmäishintojen välillä olisi hankalaa yhtäältä sen vuoksi, että suoraan kuluttajalle myyntivaiheessa tapahtuvalla hintojen sääntelyllä on vaarassa olla heijastusvaikutuksensa hinnanmuodostukseen mainituissa aiemmissa kaupan portaissa, ja toisaalta sen vuoksi, että yhteisön sokerialan hintajärjestelmässä määrätyt hinnat eivät ole tietyntyyppisessä kauppiaille, käyttäjille tai kuluttajille suuntautuvassa myynnissä sovellettavia hintoja.

On kuitenkin todettava, että maataloushintoja koskeva kansallinen säännöstö, joka koskee samoja kaupan portaita kuin yhteisön hintajärjestelmä, on yleensä helpommin vaarassa joutua ristiriitaan kyseisen järjestelmän kanssa kuin yksinomaan muissa kaupan portaissa sovellettava säännöstö.

Näin ollen on päädyttävä johtopäätökseen, että sokerin enimmäismyyntihintojen vahvistaminen yksipuolisesti jäsenvaltiossa minkä tahansa kaupan portaan osalta on ristiriidassa asetuksen N:o 1009/67/ETY kanssa, jos sillä vaarannetaan kyseisen järjestelyn ja erityisesti sen hintajärjestelmän tavoitteet ja toiminta.

7 Jotta kansalliselle tuomioistuimelle voitaisiin osoittaa, millaisin edellytyksin tällainen ristiriita voi syntyä, on aiheellista tarkastella kyseistä järjestelmää yksityiskohtaisemmin.

8 Asetuksen N:o 1009/67/ETY 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti "sille yhteisön alueelle, jolla on suurin ylijäämä" - toisin sanoen tietyille Pohjois-Ranskan departementeille - "vahvistetaan vuosittain valkoisen sokerin tavoitehinta - - vapaasti tehtaalla - - ".

Saman asetuksen 3 artiklan 1 ja 2 kohdan nojalla mainitulle alueelle "vahvistetaan vuosittain valkoisen sokerin interventiohinta" samanaikaisesti, kun "muille alueille vahvistetaan johdetut interventiohinnat ottaen huomioon sokerin hintojen alueelliset erot - - ".

Asetuksen N:o 1009/67/ETY 9 artiklan 1 kohdan nojalla "jäsenvaltioiden nimeämien interventioelinten - - velvoitteena on - - ostaa [niille tarjottu] - - sokeri" ja ostaa se "sillä alueella, jolla sokeri on ostettaessa, voimassa

olevaan interventiohintaan", kun taas 10 artiklassa säädetään, että periaatteessa ne "voivat myydä sokeria sisämarkkinoille ainoastaan interventiohintaa korkeampiin hintoihin".

Tarkasteltaessa asetuksen 4 artiklan 1 ja 2 kohdan sekä 5 artiklan 1 kohdan säännöksiä yhdessä todetaan, että niiden mukaan "kullekin juurikassokeria tuottavalle alueelle vahvistetaan vuosittain – – juurikkaan vähimmäishinta – – kyseisellä alueella voimassa olevan valkoisen sokerin interventiohinnan perusteella", ja että sokerinvalmistajien "velvoitteena on sokeriksi jalostettavaa sokerijuurikasta ostaessaan maksaa vähintään [kyseinen] vähimmäishinta".

9 Koska Italiassa sovellettava johdettu interventiohinta on kyseiseksi ajanjaksoksi vahvistettu korkeammaksi kuin tavoitehinta, riittää, että kansallisen tuomioistuimen esittämää kysymystä tarkastellaan tämän tilanteen perusteella.

10 Tässä tapauksessa yhteisön säännöstön tarkoituksena on varmistaa siltä osin kuin mahdollista, että sokerintuottajat saavat sillä alueella, jolle kyseinen johdettu interventiohinta on vahvistettu, toteuttamastaan myynnistä vähintään kyseisen hinnan suuruisen vapaan tehdashinnan.

Jollei näin käy, tuottajien saattaa olla mahdotonta maksaa sokerijuurikkaan tuottajille vähimmäishintaa, joka näille yhteisön lainsäädännössä taataan.

Näin ollen jäsenvaltio, jossa sovellettava interventiohinta on vahvistettu korkeammaksi kuin tavoitehinta, vaarantaa sokerin markkinoiden tavoitteet ja toiminnan, jos se sääntelee hintoja siten, että se suoraan tai välillisesti estää sokerintuottajia saamasta vähintään mainitun interventiohinnan suuruista vapaata tehdashintaa.

Tällaisesta välillisestä esteestä on kysymys silloin, kun kyseinen jäsenvaltio ei sääntele hintoja tuotantovaiheessa, mutta vahvistaa tukku- tai vähittäiskauppaportaan enimmäismyyntihinnat niin alhaisiksi, että tuottajan on käytännössä mahdotonta myydä interventiohintaan, koska tämä näin tehdessään pakottaisi tukku- tai vähittäiskauppiaat, joihin nähden mainitut enimmäishinnat ovat sitovia, myymään tappiolla.

11 Kansallisen tuomioistuimen asiana on kussakin käsiteltävänä olevassa tapauksessa päättää erityisesti edellä esitettyjen näkökohtien perusteella, onko sen arvioitaviksi saatetuilla enimmäishinnoilla vaikutuksia, joiden vuoksi ne ovat ristiriidassa sokeria koskevien yhteisön säännösten kanssa.

Toinen kysymys

12 Toisella kysymyksellä pyritään selvittämään, estävätkö ETY:n perustamissopimuksen 30 artikla ja asetuksen N:o 1009/67/ETY 35 artikla, sekä erityisesti kielto, joka koskee määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden soveltamista yhteisön sisäisessä kaupassa, kaikissa tapauksissa sellaisten enimmäishintojen vahvistamisen, jotka ovat voimassa ainoastaan yhden jäsenvaltion alueella.

13 Perustamissopimuksen 30 artiklassa kielletään kaikki määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet jäsenvaltioiden välisessä kaupassa, ja sama kielto toistetaan sokerin markkinoiden osalta asetuksen N:o 1009/67/ETY 35 artiklassa.

Tämän kiellon soveltamiseksi riittää, että kyseiset toimenpiteet voivat suoraan tai välillisesti rajoittaa tosiasiallisesti tai mahdollisesti tuontia jäsenvaltiosta toiseen.

Vaikka kotimaisiin ja tuotuihin sokerituotteisiin erotuksetta sovellettava enimmäishinta ei ole sinänsä määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaava toimenpide, sillä voi kuitenkin olla tällainen vaikutus, jos hinta vahvistetaan sen tasoiseksi, että tuotujen tuotteiden myynti joko käy mahdottomaksi tai muodostuu vaikeammaksi kuin kotimaisten tuotteiden myynti.

Enimmäishinta on näin ollen joka tapauksessa, siltä osin kuin sitä sovelletaan tuotuihin tuotteisiin, määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaava toimenpide, erityisesti jos hinta vahvistetaan niin alhaiseksi, että ottaen huomioon tuotujen tuotteiden yleisen aseman kotimaisiin tuotteisiin nähden toimijat, jotka haluaisivat tuoda kyseistä tuotetta kyseiseen jäsenvaltioon, voivat tuoda sitä ainoastaan tappiolla.

14 Kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää, onko asia näin käsiteltävänä olevassa tapauksessa.

Kolmas kysymys

15 Kolmannessa kysymyksessä yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään arvioimaan, luodaanko asetuksen N:o 1009/67/ETY säännöksillä, joihin on vedottu,

taloudellisille toimijoille subjektiivisia oikeuksia, joita kansallisten tuomioistuinten on suojeltava ja joiden perusteella kansallista enimmäishintajärjestelmää ei näin ollen voida soveltaa kyseisiin toimijoihin siltä osin kuin se on ristiriidassa edellä tarkoitettujen säännösten kanssa.

16 Perustamissopimuksen 189 artiklan toisen kohdan mukaan asetus "pätee yleisesti" ja sitä "sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa".

Näin ollen asetus tuottaa jo luonteensa vuoksi ja sillä yhteisön oikeuden oikeuslähteiden järjestelmässä olevan tehtävän mukaisesti välittömiä oikeusvaikutuksia, ja siten se on omiaan antamaan yksityisille oikeuksia, joita kansallisten tuomioistuinten on suojeltava.

Esitettyyn kysymykseen on näin ollen annettava myöntävä vastaus.

Oikeudenkäyntikulut

17 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Euroopan yhteisöjen komissiolle, Euroopan yhteisöjen neuvostolle sekä Yhdistyneen kuningaskunnan ja Italian hallituksille aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi.

Asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe Pretore di Padovassa vireillä olevan rikosasian käsittelyssä, minkä vuoksi kyseisen kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Pretore di Padovan 11.7.1975 tekemällään päätöksellä sille esittämät ennakkoratkaisukysymykset seuraavasti:

1) **Sokerin enimmäismyyntihintojen vahvistaminen yksipuolisesti jäsenvaltiossa minkä tahansa kaupan portaan osalta on ristiriidassa sokerialan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun asetuksen N:o 1009/67/ETY**

kanssa, jos sillä vaarannetaan kyseisen järjestelyn ja erityisesti sen hintajärjestelmän tavoitteet tai toiminta.

2) **Enimmäishinta on joka tapauksessa, siltä osin kuin sitä sovelletaan tuotuihin tuotteisiin, määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaava toimenpide, erityisesti jos hinta vahvistetaan niin alhaiseksi, että ottaen huomioon tuotujen tuotteiden yleisen aseman kotimaisiin tuotteisiin nähden toimijat, jotka haluaisivat tuoda kyseistä tuotetta kyseiseen jäsenvaltioon, voivat tuoda sitä ainoastaan tappiolla.**

3) **Asetuksen N:o 1009/67/ETY säännökset, joihin kansallinen tuomioistuin on vedonnut, tuottavat välittömiä oikeusvaikutuksia, ja siten ne ovat omiaan antamaan yksityisille oikeuksia, joita kansallisten tuomioistuinten on suojeltava.**

Lecourt Kutscher O'Keeffe

Donner Mertens de Wilmars Sørensen Mackenzie Stuart

Julistettiin Luxemburgissa 26 päivänä helmikuuta 1976.

A. Van Houtte
kirjaaja

R. Lecourt
presidentti